

Rethinking the Increase of Attracting International Students, Based on the Analysis of the Viewpoints of Higher Education Experts and Students

Mahtab Pouratashi*: Faculty member, Comparative Studies in Higher Education, Institute for Research and Planning in Higher Education, Tehran, Iran

Asghar Zamani: Faculty member, Higher Education Management Studies, Institute for Research and Planning in Higher Education, Tehran, Iran

Abstract

Introduction: Today, universities are increasingly adopting the strategy of internationalization to gain a competitive advantage in national and international markets. Therefore, attracting and enrolling international students is crucial as the primary option for the internationalization of universities. This article aims to analyze the expectations of international students towards the university and the viewpoints of higher education experts regarding the requirements for attracting international students.

Methodology: The research was applied in terms of purpose, employing a qualitative method. The participants in the research consisted of: (a) 18 international students studying in public universities and (b) 13 experts in higher education with experience in the field of internationalization of higher education. Data collection was conducted through in-depth and semi-structured interviews. The gathered data and information were analyzed using NVivo and SPSS software.

Findings: The findings revealed that the expectations of international students from their university could be categorized into three groups: (a) teaching-learning, (b) administrative and support services, and (c) cultural guidance and counseling. The requirements for attracting international students could be categorized into two groups: (a) laws and regulations, macro policies of higher education, and (b) universities and higher education institutions.

Conclusion: The article analyzed the views of stakeholders and experts, providing a valuable opportunity for reconsidering the increase in attracting international students. Based on the findings, recommendations were made.

Keywords: International student, attracting international students, expectations, university, content analysis

***Corresponding author:** Faculty member, Comparative Studies in Higher Education, Institute for Research and Planning in Higher Education, Tehran, Iran

Email: m.pouratashi@irphe.ir

Rethinking the Increase of Attracting International Students, Based on the Analysis of the Viewpoints of Higher Education Experts and Students

Introduction: One of the factors causing transformation and development in the higher education system is globalization and internationalization. The importance of internationalization has been mentioned in the upstream documents of the country. One of the most important areas of academic studies in relation to the internationalization of higher education is the attraction of international students. This issue has also been reflected in the world rankings of universities, such that one of the criteria in the ranking system of universities is the ratio of international students at the university. This shows that international students are an advantage for the university. In this regard, and considering the situation where world universities are competing to attract more international students, and taking into account the position of Iranian universities in the region and the world, the question arises: how can they thoughtfully and successfully participate in this competition? Today, if organizations are aware of the opinions and expectations of their stakeholders and improve their performance and provide better services, they can have a good position in the competitive arena. Therefore, it is necessary for universities to be aware of the expectations of international students. This will enhance awareness of the current situation and enable appropriate decisions to attract more international students. This article aims to analyze the expectations of international students towards the university and the viewpoints of higher education experts regarding the requirements for attracting international students. This will help improve the planning and policy-making system for attracting more international students.

Materials and methods: The research is applied in terms of purpose, using a qualitative method. The participants of the research were: (a) 18 international students studying in public universities and (b) 13 experts in higher education with experience in the field of internationalization of higher education. Data collection was conducted with in-depth and semi-structured interviews. The collected data and information were analyzed using NVivo and SPSS software.

Results and discussion: The findings showed that the expectations of international students from their university could be categorized into three groups: (a) teaching-learning, (b) administrative and support services, and (c) cultural, guidance, and counseling. According to the results, in the teaching-learning category, the highest frequency was related to "coordinating the content of courses with the skills needed in the new era". In the category of administrative and support services, the most frequent concern was related to "support to facilitate and accelerate consular affairs". Finally, in the cultural, guidance, and counseling category, the most frequent expectation was related to "holding meetings to get to know the university upon entering".

Requirements for attracting international students could be categorized into two groups: (a) laws and regulations, macro-policies of higher education, and (b) universities and higher education institutions. According to the results, in the category of laws and regulations, macro-policies of higher education, the highest frequency was related to "highlighting the competitive advantages of Iranian universities", and in the category of universities and institutions of higher education, the highest frequency was related to "improving the quality of education and standardizing the content of education".

Conclusion: The issue of educating and attracting international students is very important in the internationalization of higher education. The findings of this study can serve as a valuable opportunity for review and rethinking in order to increase the attraction of international students to Iranian higher education. If universities aim to move towards internationalization and attract international students, they must fulfill the necessary requirements in this regard. It is suggested that the competitive advantages of universities in attracting international students be highlighted. Introducing new teaching and learning ideas in an international environment can enhance universities' ability to compete in

international markets. Therefore, universities should establish a teaching and learning environment suitable for an international audience.

Keywords: International student, attracting international students, expectations, university, content analysis

مجله‌ی توسعه‌ی آموزش جندی‌شاپور
فصلنامه‌ی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی
سال پانزدهم، شماره ۱، بهار ۱۴۰۳

بازاندیشی افزایش جذب دانشجوی بین‌المللی مبتنی بر واکاوی دیدگاه دانشجویان و خبرگان آموزش عالی

مehتاب پوراآتشی*: عضو هیات علمی، گروه مطالعات تطبیقی در آموزش عالی، موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، تهران، ایران
اصغر زمانی: عضو هیات علمی، گروه مطالعات مدیریت آموزش عالی، موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، تهران، ایران

چکیده

مقدمه: امروزه، دانشگاه‌ها به‌طور فزاینده‌ای استراتژی بین‌المللی شدن را به‌منظور کسب مزیت رقابتی در بازارهای ملی و بین‌المللی اتخاذ می‌کنند و در این راستا، جذب و پذیرش دانشجوی بین‌المللی بسان گزینه کلیدی بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها از اهمیت بسیاری برخوردار است. مقاله حاضر با هدف واکاوی انتظارات دانشجویان بین‌المللی نسبت به دانشگاه و دیدگاه خبرگان آموزش عالی در خصوص بایدها و راهکارها برای جذب دانشجوی بین‌المللی به رشته تحریر درآمده است.

روش کار: پژوهش از لحاظ هدف کاربردی است و با دیدمان کیفی انجام شد. مشارکت‌کنندگان پژوهش را دو گروه شامل: دانشجویان بین‌المللی شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های دولتی ایران به تعداد ۱۸ تن و خبرگان آموزش عالی دارای تجربه علمی و اجرایی در حوزه بین‌المللی شدن آموزش عالی به تعداد ۱۳ تن تشکیل دادند و گردآوری داده‌ها با روش مصاحبه عمیق و نیمه‌ساختاریافته صورت گرفت. داده‌ها و اطلاعات گردآوری شده با استفاده از نرم‌افزارهای NVivo و SPSS تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که انتظارات دانشجویان بین‌المللی از دانشگاه محل تحصیل در سه گروه: (الف) یاددهی-یادگیری، (ب) خدمات اداری و پشتیبانی، و (ج) فرهنگی، راهنمایی و مشاوره دسته‌بندی می‌شود و بایدها در جذب دانشجوی بین‌المللی در دو مقوله اصلی (الف) قوانین و مقررات، سیاست‌های کلان آموزش عالی و (ب) دانشگاه و موسسات آموزش عالی قابل دسته‌بندی است.

نتیجه‌گیری: یافته‌های مقاله دیدگاه ذی‌نفعان و خبرگان را واکاوی نمود و فرصت ارزشمندی برای بازاندیشی افزایش جذب دانشجوی بین‌المللی در اختیار گذاشت. براساس یافته‌های به‌دست آمده، جمع‌بندی صورت گرفت و پیشنهادهایی ارائه شد.

کلمات کلیدی: دانشجوی بین‌المللی، جذب دانشجوی بین‌المللی، انتظارات، دانشگاه، تحلیل محتوا

***نویسنده مسئول:** عضو هیات علمی، گروه مطالعات تطبیقی در آموزش عالی، موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، تهران، ایران
Email: m.pouratashi@irphe.ir

مقدمه

توسعه همکاری‌های علمی و بین‌المللی در دنیای امروز بنیان اصلی رشد و توسعه علمی هر کشور در فرایند توسعه اقتصادی محسوب می‌شود و لذا، دانشگاه‌ها به‌طور فزاینده-ای استراتژی بین‌المللی شدن را به‌منظور کسب مزیت رقابتی در بازارهای ملی و بین‌المللی اتخاذ می‌کنند. در این راستا، جذب و پذیرش دانشجوی خارجی بسان گزینه کلیدی و دارای اولویت بین‌المللی شدن دانشگاه‌ها از اهمیت بسیاری برخوردار است. این موضوع در رتبه‌بندی‌های جهانی دانشگاه‌ها نیز خود را نمایان ساخته‌است؛ به‌گونه‌ای که یکی از معیارها در سیستم رتبه‌بندی دانشگاه‌ها نسبت دانشجویان بین‌المللی دانشگاه است. این موضوع نشان از آن دارد که دانشجویان بین‌المللی برای دانشگاه امتیاز هستند و این امتیاز در مقابل منافعی که دریافت می‌دارند، بی‌شمار است.

بین‌المللی شدن آموزش عالی در کشور ایران به اواخر قرن نوزدهم میلادی با تاسیس دارالفنون و فرستادن دانشجویان و اعضای هیات‌علمی به خارج از کشور برای تحصیلات پیشرفته، پژوهش و دعوت از استادان خارجی برمی‌گردد (حمیدی‌فر و همکاران ۱۳۹۶). علی‌رغم برنامه‌ریزی‌ها و تلاش‌ها برای جذب دانشجوی بین‌المللی، مطابق با آمار، ایران در میان کشورهای جاذب دانشجویان بین‌المللی، سهم اندکی در بازار بین‌المللی جذب دانشجویان را

علی‌الخصوص در میان کشورهای منطقه دارد (پژوهشکده سیاست‌گذاری علم، فناوری و صنعت دانشگاه صنعتی شریف ۱۳۹۷؛ ۴۸). همانطور که بین‌المللی شدن آموزش عالی از مباحث مهم و کلیدی در بسیاری کشورهای جهان می‌باشد، در ایران نیز به این مهم توجه بسیار شده است و در سیاست‌گذاری‌ها و تصمیم‌گیری‌ها مدنظر قرار گرفته شده است. در اسناد بالادستی کشور همچون سند «نقشه جامع علمی کشور» به اهمیت بین‌المللی شدن اشاره شده است؛ به‌گونه‌ای که در راهبرد کلان (۹) بین‌المللی شدن آموزش عالی و همکاری‌های علمی بین‌المللی بیان گردیده است و از جمله اقدامات ملی این راهبرد عبارتند از: "افزایش پذیرش دانشجویان خارجی به‌منظور گسترش زبان فارسی و بسترسازی مرجعیت علمی کشور با اولویت کشورهای اسلامی و همسایه" و "تقویت و توسعه نظام‌مند همکاری دانشگاه‌های کشور با دانشگاه‌های بزرگ و معتبر جهانی، به‌ویژه با دانشگاه‌های جهان اسلام با اولویت دوره‌های تحصیلات تکمیلی و با انجام پژوهش‌های مشترک".

نرخ و جریان جابجایی بین‌المللی دانشجویان به ایران از ایران در جدول (۱) ارائه شده است. همانطور که مشاهده می‌شود سه کشور نخست بیشترین فرستنده دانشجویان به ایران شامل افغانستان، عراق، و لبنان است.

جدول ۱- نرخ و جریان جابجایی بین‌المللی دانشجویان، کشور ایران

Table 1- The rate and flow of international mobility of students, Iran

۵۹۵۸۵ (۱/۰)	تعداد دانشجویان شاغل به تحصیل در خارج از کشور (درصد)
۲۴۳۷۹ (۰/۴)	تعداد دانشجویان خارجی مشغول به تحصیل در کشور (درصد)
افغانستان (۱۳۱۳۰) عراق (۶۳۷۰) لبنان (۸۰۲) سوریه (۷۲۳) چین (۴۲۲) پاکستان (۳۷۷) هند (۲۳۶)	مهمترین کشورهای فرستنده دانشجو (تعداد)

ناجیستان (۲۰۲)	مهمترین کشورهای مقصد (تعداد)
ایالات متحده (۱۱۰۷۲)	
ترکیه (۷۱۵۴)	
آلمان (۶۴۲۱)	
کانادا (۵۲۱۴)	
ایتالیا (۲۷۲۵)	
استرالیا (۲۳۶۱)	
مجارستان (۲۱۶۹)	

منبع: یونسکو، ۲۰۲۲

دانشجویان بین‌المللی، ویژگی دانشگاه است و بعد از آن، رابطه دانشجو و استاد، هزینه‌ها و کیفیت خدمات قرار دارد.

خراسانی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی کیفیت خدمات دانشگاه‌های ایرانی از دیدگاه دانشجویان بین‌المللی را مورد ارزیابی قرار دادند و دریافتند که ادراک دانشجویان بین‌المللی درباره وضعیت موجود کیفیت خدمات پایین‌تر از سطح انتظارات آنان است. پورتشی و زمانی (۱۴۰۰) به بررسی مسایل دانشجویان بین‌المللی از آموزش عالی ایران در بحران کرونا پرداختند و دریافتند، مهمترین نگرانی‌های دانشجویان بین‌المللی در بحران کرونا را می‌توان در چهار مقوله: آموزشی، پژوهشی، اقتصادی، شخصی- خانوادگی دسته‌بندی نمود. جلیلود و همکاران (۱۳۹۹) در تعیین و استخراج معیارهای لازم برای جذب دانشجویان خارجی در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران از نگاه اساتید دریافتند که، تمامی اساتید تمایل به مشارکت در جذب دانشجوی بین‌المللی و بهره‌مندی از حضور آنها در سطح دانشگاه داشتند. ناخدا و همکاران (۱۳۹۹) در ارائه مدل رضایت‌مندی دانشجویان خارجی در دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران دریافتند بیشترین عوامل تاثیرگذار در مدل رضایت‌مندی دانشجویان خارجی شامل خدمات مجازی، وفاداری، میزان شهرت و رتبه دانشگاه، فرایند پذیرش و جذب، خدمات پژوهشی، خدمات کارکنان و مدیریت، خدمات بین‌المللی، خدمات آموزشی، خدمات رفاهی، خدمات سلامت، تسهیلات امور مالی، زیرساخت دانشگاه، و خدمات فرهنگی است. مولایی (۱۳۹۷) در بررسی مهم‌ترین عوامل موثر بر انطباق فرهنگی - اجتماعی دانشجویان بین‌المللی در ایران (مورد): دانشجویان بین‌المللی دانشگاه تهران) دریافت، میزان انطباق دانشجویان با عواملی مانند داشتن همراه (به عنوان مثال همسر و فرزند) در طول تحصیل، مدت اقامت در ایران، پذیرفته شدن

در این راستا و در شرایطی که دانشگاه‌های جهان برای جذب دانشجوی بین‌المللی تلاش و با یکدیگر رقابت می‌کنند و نیز با در نظر گرفتن موقعیت ایران و دانشگاه‌های ایران در سطح منطقه و جهان، مساله اینست که چگونه می‌توان هوشمندانه در این رقابت شرکت نمود و موفق شد. این موضوع را باید بخاطر داشت که در جهان رقابتی امروز نهادهایی پیروز خواهند بود و از موفقیت قابل توجهی برخوردار هستند که با آگاهی از نظرات و انتظارات ذینفعان و خبرگان برای ارائه خدمات مطلوب‌تر و اثربخش‌تر برنامه‌ریزی و اقدام مناسب و متناسب دارند. از آنجا که در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی، دانشجویان بسان ذی-نفعان اصلی محسوب می‌شوند، لذا آگاهی از دیدگاه‌ها و انتظارات این گروه سبب می‌شود تا سیاستگذاران، برنامه‌ریزان و مجریان بتوانند گام‌های کارآمدتر و اثربخش‌تری برای جذب تعداد بیشتری دانشجوی بین‌المللی بردارند.

بررسی پیشینه مطالعاتی صورت گرفته نشان می‌دهد تحقیقات صورت گرفته در حوزه بین‌المللی شدن و جذب دانشجوی خارجی از جنبه‌ها و زوایای گوناگون این موضوع را مدنظر قرار داده‌اند. لورنس دنیس و آمیگان (۲۰۲۰) در پژوهشی دریافتند میزان رضایت دانشجویان بین‌المللی با تجربه ایشان از کیفیت خدمات آموزشی شامل رضایت تخصص اساتید و شیوه تدریس ایشان ارتباط دارد. ندلکو و اولریچ (۲۰۱۴) در پژوهشی نتایج و پیامدهای مثبت برنامه‌های بین‌المللی برای دانشجویان خارجی را شامل رشد شخصی دانشجویان و همچنین، دستیابی به استقلال، ارائه تجارب بین فرهنگی و مهارت‌های ارتباطی پیشرفته بیان نمودند. از جمله چالش‌های شناسایی شده برای دانشجویان بین‌المللی عبارت از مساله زبان، مسکن، حمل و نقل، فقدان غذاهای مورد علاقه، و فعالیت‌های اجتماعی بود. حسن و ماسری (۲۰۱۳) دریافت که مهم‌ترین عامل موثر بر رضایت

روش تحلیل محتوا استفاده شد. مصاحبه‌ها پیاده‌سازی گردید و جهت کد گذاری داده، متن مصاحبه‌ها مورد مطالعه قرار گرفت و کدها در قالب مفاهیم و مقوله‌ها مشخص شدند. برای محاسبه روایی از روش بررسی همکار استفاده گردید و به‌منظور محاسبه پایایی کدگذاری‌های انجام شده، از روش پایایی توافق بین دو کدگذار استفاده شد. در بخش دیگر تحلیل داده‌ها، با استفاده از نرم افزار SPSS آمار توصیفی فراوانی و درصد، داده‌ها تحلیل شدند.

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل تضمین رازداری و حریم خصوصی رعایت شد و به مشارکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات محرمانه می‌ماند و این امر کاملاً رعایت شده است. پروپوزال پژوهش با شماره ۲۴۱۷ مصوب شد.

یافته‌ها

الف) انتظارات دانشجویان بین‌المللی از آموزش عالی ایران یکی از سوالاتی که از دانشجویان بین‌المللی پرسیده شد، انتظارات ایشان از دانشگاه محل تحصیل بود. پاسخ‌های به دست آمده تحلیل محتوایی شد و کدگذاری موارد مطرح شده سه گروه: یاددهی-یادگیری، خدمات اداری و پشتیبانی، و فرهنگی، راهنمایی و مشاوره را مشخص نمود (جدول ۲).

مقوله یاددهی-یادگیری مفاهیم و کدهایی را شامل می‌شود که مرتبط با فرایندها و شیوه‌های آموزش و محتوای مطالب آموزش است. یکی از مفاهیمی که دارای فراوانی قابل توجه در میان انتظارات دانشجویان بود، توجه بیشتر استادان به زبان‌های خارجی بود. یکی از دانشجویان چنین بیان کرد "سطح زبان انگلیسی من در حد بسیار خوبی است. اما مورد استفاده قرار نمی‌گیرد و استادان منبع درسی انگلیسی هم معرفی نمی‌کنند که بتوانم مطالعه کنم. ای کاش برای ما دانشجویان خارجی تدریس به زبان انگلیسی بود". از دیگر نظرات دانشجویان بین-المللی در مقوله یاددهی-یادگیری به صورت زیر است: "اکثر درس‌های ما به صورت کلاس درسی است و استاد تمام ساعت کلاس را صحبت می‌کند. حتی فرصت نمی‌دهد دانشجویان بحث و گفتگو کنند و سوالات خود را بپرسند. درس‌هایی هم که واحد عملی دارد، ما نه بازدید می‌رویم و نه متوجه تفاوت واحد عملی و نظری می‌شویم. انتظارم این است که فعالیت‌های عملی بیشتر باشد و نه یک تحقیق ارائه بدهیم".

از سوی افراد در محیط دانشگاهی و در اجتماع، انتخاب آگاهانه و با انگیزه ایران و رضایت کلی از زندگی در ایران مرتبط است. جمع‌بندی مطالعات حاکی از آن است که هرچند در حوزه بین‌المللی شدن آموزش عالی و دانشجویان بین‌المللی پیرامون شرایط، موانع و چالش‌ها، برنامه درسی بین‌المللی و رضایت دانشجویان مطالعاتی صورت گرفته است؛ اما در خصوص دیدگاه و انتظارات دانشجویان و نظرات اساتید و خبرگان آموزش عالی برای جذب و پذیرش دانشجوی بین‌المللی مطالعات چندانی به انجام نرسیده است. از این‌رو، مطالعه حاضر از این منظر نوآور بوده و فرصت ارزشمندی برای بازاندیشی افزایش جذب دانشجوی بین‌المللی بر مبنای واکاوی دیدگاه دانشجویان و خبرگان آموزش عالی در اختیار قرار می‌دهد. بر این اساس دو هدف اصلی مطالعه حاضر عبارتند از: الف) بررسی دیدگاه و انتظارات دانشجویان بین‌المللی از آموزش عالی ایران و ب) بررسی نظرات خبرگان آموزش عالی در خصوص باید‌ها در جذب دانشجوی بین‌المللی.

روش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از نظر زمان گردآوری داده‌ها مقطعی می‌باشد و از نظر ماهیت با دیدمان کیفی انجام شده است. گردآوری داده‌ها با روش مصاحبه عمیق و نیمه ساختاریافته صورت گرفت و مشارکت‌کنندگان (نمونه پژوهش) را دو گروه الف) دانشجویان بین‌المللی شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های دولتی ایران و ب) خبرگان آموزش عالی دارای تجربه علمی و اجرایی در حوزه بین‌المللی شدن آموزش عالی تشکیل دادند. با عنایت به این‌که ماهیت این پژوهش کیفی است، لذا از ابتدا حجم ثابتی برای نمونه پژوهش مشخص نگردید و هنگامی که داده‌های جمع‌آوری شده به نقطه اشباع رسید، انجام مصاحبه و جمع‌آوری داده‌ها در آن مرحله متوقف شد. با توجه به این موضوع، با ۱۸ تن از دانشجویان بین‌المللی و ۱۳ تن از خبرگان آموزش عالی مصاحبه شد. قبل از شروع مصاحبه، اطلاعات مورد نیاز به مشارکت‌کننده ارائه شد و در حین انجام مصاحبه نیز متناسب با پاسخ‌های به‌دست آمده تلاش شد با طرح سوال‌های عمیق‌تر، اطلاعات کافی جمع‌آوری گردد.

به منظور تحلیل و بررسی اطلاعات جمع‌آوری شده از نرم-افزارهای NVivo و SPSS استفاده شد. بدین منظور، نخست از

نتایج مربوط به فراوانی مقوله‌های استخراج شده در بخش انتظارات دانشجویان بین‌المللی در جدول (۲) نشان داده شده است. براساس نتایج، در مقوله یاددهی-یادگیری بیشترین فراوانی مربوط به "همانگ نمودن محتوای دروس با مهارت‌های مورد نیاز عصر جدید" بود (۱۲/۵ درصد). در مقوله خدمات اداری و پشتیبانی بیشترین فراوانی مربوط به "پشتیبانی برای سهولت و تسریع بخشیدن به امور کنسولی" بود (۲۱/۸ درصد) و در نهایت، در مقوله فرهنگی، راهنمایی و مشاوره بیشترین فراوانی مربوط به "برگزاری جلسات آشنایی با دانشگاه در بدو ورود به دانشگاه" بود (۲۴/۴ درصد).

از مواردی که به‌عنوان یک تجربه ناخوشایند از آن توسط برخی دانشجویان بین‌المللی سخن گفته شده بود، تبعیض بین دانشجویان ایرانی و غیرایرانی بود. این موضوع در پاسخ‌های دانشجویان به چشم می‌خورد که کارمند و یا استادی برخورد نه چندان مناسبی با دانشجویان خارجی داشته است و در پاسخ به برخی درخواست‌ها بیان نموده که "شما دانشجوی خارجی هستی". از نظر یکی از دانشجویان "من اگر تمام مدت کلاس سکوت کنم و صحبت نداشته باشم استخدام اصلاً توجهی به من ندارد و حتی نمی‌پرسد که آیا سوالی دارم یا نه. با توجه به این که زبان ما متفاوت از فارسی است بعضی وقت‌ها برخی مطالب را به خوبی متوجه نمی‌شوم. به همین خاطر انتظار دارم استاد من را برای مشارکت در درس و بحث کلاس تشویق کند".

جدول ۲- فراوانی مقوله‌های استخراج شده از دیدگاه دانشجویان بین‌المللی

Table 2- Frequency of extracted categories from the international students viewpoints

مقوله	فراوانی	درصد
یاددهی-یادگیری	۵	۵/۲
برگزاری کلاس‌های فوق برنامه درسی برای دانشجویان غیرایرانی		
توجه بیشتر استادان به زبان‌های خارجی به ویژه زبان انگلیسی و فرانسه در تدریس	۷	۷/۳
همانگ نمودن محتوای دروس با مهارت‌های مورد نیاز عصر جدید	۱۲	۱۲/۵
ارتقای دوره‌های آموزش زبان فارسی	۱۰	۱۰/۴
اهمیت دادن به مسایل و مشکلات تحصیلی دانشجویان	۱۱	۱۱/۴
تاکید بیشتر بر دروس و فعالیت‌های عملی به جای تئوری محض	۸	۸/۳
استفاده از استادان بین‌المللی در تدریس برخی دروس	۶	۶/۵
توجه به راهنمایی و مشاوره دانشجویان غیرایرانی توسط اعضای هیات علمی	۶	۶/۲
معرفی دانشجو برای گذراندن دوره کارآموزی در سازمان‌های مرتبط	۷	۷/۳
فراهم آوردن امکان تدریس و دستیار آموزشی استاد شدن برای دانشجویان غیرایرانی	۸	۸/۳
فراهم نمودن امکان همکاری دانشجویان غیرایرانی در پروژه‌های پژوهشی استادان	۱۰	۱۰/۴
تشویق دانشجویان غیرایرانی برای مشارکت در مباحث کلاس	۶	۶/۲

۱۰۰/۰	۹۶		جمع
۱۲/۷	۷	پیگیری سریع‌تر برای برطرف نمودن مشکلات دانشجویان بین‌المللی	خدمات اداری و پشتیبانی
۲۱/۸	۱۲	پشتیبانی برای سهولت و تسریع بخشیدن به امور کنسولی	
۹/۱	۵	فراهم ساختن خوابگاه برای متاهلین	
۱۰/۹	۶	فرصت بیشتر اقامتی برای دانشجویان پس از اتمام تحصیل	
۱۰/۹	۶	افزایش مبلغ کمک هزینه تحصیلی	
۱۶/۴	۹	حمایت از دانشجویان بین‌المللی توسط استادان، کارکنان، دانشجویان دانشگاه به منظور تطبیق با محیط جدید	
۱۸/۲	۱۰	بهبود وضعیت خوابگاه‌ها	
۱۰۰/۰	۵۵		جمع
۱۸/۹	۷	اجتناب از تبعیض بین دانشجویان ایرانی و غیرایرانی	فرهنگی، راهنمایی و مشاوره
۱۳/۵	۵	برگزاری نشست و فعالیت‌های فرهنگی برای آشناسازی دانشجویان غیرایرانی با فرهنگ و مذهب ایران	
۱۸/۹	۷	ارائه راهنمایی‌های بیشتر در خصوص قوانین و مقررات کشور ایران	
۲۴/۴	۹	برگزاری جلسات آشنایی با دانشگاه در بدو ورود به دانشگاه	
۱۰/۸	۴	ارتقای انگیزه، اعتماد به نفس، خودکارآمدی و مانند آن در دانشجویان غیرایرانی	
۱۳/۵	۵	برگزاری کارگاه‌های روانشناسی و مشاوره برای دانشجویان غیرایرانی	
۱۰۰/۰	۳۷		جمع

موسسات آموزش عالی به شرح جدول (۳) گروه‌بندی نمود. مطابق با جدول (۳) در مقوله قوانین و مقررات، سیاست‌های کلان آموزش عالی بیشترین فراوانی مربوط به "برجسته نمودن مزیت‌های رقابتی و نسبی دانشگاه‌های ایران" بود (۱۵/۶ درصد) و در مقوله دانشگاه و موسسات آموزش عالی بیشترین فراوانی به "ارتقای کیفیت آموزش‌ها و استانداردهای محتوای آموزش" اختصاص داشت (۲۱/۲ درصد).

ب) باید‌ها در جذب دانشجوی بین‌المللی از منظر خیرگان آموزش عالی همانطور که پیش‌تر بیان شد، برای بررسی باید‌ها و راهکارهای جذب دانشجوی بین‌المللی، با تعدادی از خیرگان و صاحب‌نظران آموزش عالی که دارای تجربه علمی و اجرایی در حوزه بین‌المللی شدن آموزش عالی بودند، مصاحبه و گفتگو به عمل آمد. یافته‌ها را می‌توان در دو دسته شامل (الف) قوانین و مقررات، سیاست‌های کلان آموزش عالی و (ب) دانشگاه و

جدول ۳- فراوانی مقوله‌های استخراج شده از دیدگاه خبرگان آموزش عالی

Table 3- Frequency of extracted categories from the viewpoints of higher education experts

مقوله	فراوانی	درصد	
قوانین و مقررات، سیاست‌های کلان آموزش عالی	اجماع بین کنشگران آموزش عالی در مورد آینده بین‌المللی شدن و شرایط جذب و پذیرش دانشجوی بین‌المللی	۵	۶/۵
	برجسته نمودن مزیت‌های رقابتی و نسبی دانشگاه‌های ایران	۱۲	۱۵/۶
	بازاندیشی در خصوص زبان واسط آموزش	۹	۱۱/۷
	تسریع بخشی به روند و فرایند پذیرش و ثبت نام دانشجوی بین‌المللی	۷	۹/۱
	روزآمدسازی قوانین و دستورالعمل‌های جذب و پذیرش دانشجوی خارجی	۹	۱۱/۷
	اختصاص بودجه کافی برای جذب دانشجوی خارجی	۶	۷/۸
	نظام‌مند و قانون‌مندتر نمودن فرایند جذب و پذیرش دانشجوی خارجی	۴	۵/۲
	سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اقدام مناسب در مقابله با ذهنیت منفی برخی کشورها نسبت به ایران	۱۱	۱۴/۳
	تطابق سطح آموزش کشور با سطح آموزش دانشگاه‌های کشورهای منطقه و بین‌الملل	۱۰	۱۲/۹
	بازنگری فرایندهای دریافت مجوز و مسایل مرتبط با مجوزهای ورود و خروج از کشور دانشجویان بین‌المللی	۴	۵/۲
جمع	۷۷	۱۰۰/۰	
دانشگاه و موسسات آموزش عالی	ارتقای سطح زبان انگلیسی کارکنان دانشگاه	۵	۹/۶
	ارتقای کیفیت آموزش‌ها و استانداردهای محتوای آموزش	۱۱	۲۱/۲
	رویت پذیری و ارتقای جایگاه دانشگاه‌ها در رتبه بندی‌های جهانی	۹	۱۷/۳
	همکاری علمی با استادان شاخص بین‌المللی برای تدریس برخی دروس دانشگاه	۵	۹/۶
	ارتقای آگاهی و دانش اعضای دانشگاه نسبت به فرهنگ کشورهای دیگر	۳	۵/۸
	توسعه منابع و زیرساخت‌های کلیدی مانند خوابگاه، رستوران، اینترنت	۱۰	۱۹/۲
	بهره‌مندی از توانمندی دانشجویان بین‌المللی در امور آموزش، پژوهش و خدمات	۴	۷/۷
	فعال شدن دفتر امور فرهنگی و مراکز مشاوره دانشگاه برای راهنمایی و هدایت دانشجویان بین‌المللی در امور تحصیلی و زندگی در ایران	۳	۵/۸
	ارتقا فرهنگ همدلی و مشارکت بین دانشجوی ایرانی و بین‌المللی	۲	۳/۸
	جمع	۵۲	۱۰۰/۰

بحث

هرچند وضعیت بهداشتی و وضعیت آرامش خوابگاه نسبتاً مطلوب بیان گردید، اما انتظارات چندگانه‌ای در زمینه خوابگاه دانشجویی توسط پاسخگویان مطرح شد. فراهم ساختن خوابگاه برای متاهلین، امکان دراختیار گذاشتن خوابگاه برای تمام دوره تحصیل، و فرصت بیشتر اقامتی برای دانشجویان پس از اتمام تحصیل از جمله انتظارات مطرح شده در این بخش بود که بایسته است توسط مسئولان امر مورد توجه ویژه قرار گیرد. همچنین، از آنجا که دانشجویان بین‌المللی خدمات راهنمایی و مشاوره را جزو انتظارات خود از دانشگاه محل تحصیل بیان نمودند، بایسته است تا این مراکز به آرایه خدمات به دانشجویان بین‌المللی نیز توجه ویژه داشته باشند و با استفاده از نیروهای مشاوره‌ای مجرب به‌طور اثربخش‌تری به آرایه خدمات مشاوره‌ای مانند مشاوره‌های روانشناختی، تحصیلی و مسایل مربوط به زندگی در ایران بپردازند.

براساس نتایج برآمده از پژوهش، باید‌ها در جذب دانشجوی بین‌المللی در دو مقوله اصلی (الف) قوانین و مقررات، سیاست‌های کلان آموزش عالی و (ب) دانشگاه و موسسات آموزش عالی قابل دسته‌بندی است. براساس فراوانی و درصد‌های مربوط به مقوله‌های شناسایی شده، اولویت نخست باید‌ها و راهکارها مربوط به قوانین و مقررات، سیاست‌های کلان آموزش عالی با ۵۹/۷ درصد فراوانی و سپس، دانشگاه و موسسات آموزش عالی با ۴۰/۳ درصد فراوانی بود. آنچه به‌عنوان پذیرش دانشجوی بین‌المللی مطرح می‌شود یک نقطه یا هدف نیست، بلکه یک گام از چند گام در مسیری است که با جذب دانشجوی بین‌المللی شروع شده و سپس، پذیرش، حفظ و ادامه تحصیل، پرورش دانش‌آموختگانی ماهر و رضایت‌مند را به دنبال دارد. لذا، این موضوع را باید به خاطر داشت که بی‌توجهی به استانداردها و پروتکل‌های جذب، پذیرش و نگهداشت دانشجوی بین‌المللی می‌تواند نارضایتی دانشجویان بین‌المللی را به همراه داشته باشد که نتیجه‌ای جز مخدوش شدن نیمرخ علمی دانشگاه‌های ایران در خارج از کشور

یافته‌های این پژوهش نشان داد انتظارات دانشجویان از دانشگاه محل تحصیل در سه گروه: (الف) یاددهی-یادگیری، (ب) خدمات اداری و پشتیبانی، و (ج) فرهنگی، راهنمایی و مشاوره دسته‌بندی می‌شود. براساس فراوانی و درصد‌های مربوط به مقوله‌های شناسایی شده، اولویت اول انتظارات دانشجویان مربوط به مقوله یاددهی-یادگیری با ۵۱/۱ درصد فراوانی و بعد از آن، به ترتیب خدمات اداری و پشتیبانی (۲۹/۲ درصد) و فرهنگی، راهنمایی و مشاوره (۱۹/۷ درصد) بود. آنچه از یافته‌های این مطالعه استنباط می‌شود موضوع مهم بحث کیفیت خدمات آموزشی و یاددهی-یادگیری است که تاثیر بسیاری بر رضایتمندی دانشجویان بین‌المللی از آموزش عالی ایران دارد و جزو انتظارات اصلی این دسته از دانشجویان می‌باشد. یافته‌های مطالعاتی پیشین (لورنس دنیس و آمیگان ۲۰۲۰؛ پورآتشی و زمانی ۱۴۰۰؛ ناخدا و همکاران ۱۳۹۹) نیز بر اهمیت کیفیت آموزش تاکید کرده‌اند و یافته‌های این مطالعه همسو با یافته‌های مطالعات پیشین است. از این‌رو، با توجه به یافته‌های این پژوهش و مطالعه پیشین، ضروری است تا با بهره‌مندی از استراتژی‌های مناسب به آرایه آموزش‌های با کیفیت‌تر و انگیزه‌بخش همراستا با انتظارات دانشجویان بین‌المللی پرداخته شود.

خدمات اداری و پشتیبانی نیز از دیگر انتظارات دانشجویان بین‌المللی از دانشگاه محل تحصیل بود. در مطالعه حسن و ماسری (۲۰۱۳) هزینه‌ها به عنوان عاملی اثرگذار بر رضایت دانشجویان بین‌المللی مطرح شد. در مطالعه ناخدا و همکاران (۱۳۹۹) نیز خدمات کارکنان و مدیریت، تسهیلات امور مالی، و زیرساخت دانشگاه مطرح شد که با نتایج این مطالعه همسو می‌باشد. انتظاراتی که در حوزه خدمات اداری و پشتیبانی مطرح شده است، این موضوع را برجسته می‌سازد که پشتیبانی و حمایت‌های لازم از دانشجویان بین‌المللی آنها را دلگرم‌تر و راضی‌تر نسبت به موسسه آموزش عالی می‌کند. از نظر خوابگاه دانشجویی،

از تعداد بیشتری دانشجوی بین‌المللی جمع‌آوری شود تا تعمیم‌پذیری نتایج به خوبی امکان‌پذیر گردد.

References

- Hamidifar F, Yusoff K, Ebrahimi M. 2017. Leadership and management in the internationalization of higher education. *Journal of Research and Planning in Higher Education*, Vol.23, No.1, Pp. 49-71. (In Persian)
- Hasan LM Masri R. 2013. Factors Influence the Satisfaction of International Students at Private Universities in Malaysia. *International Journal of Science and Research*, Vol.4, No.8, Pp. 136-142.
- Jalilvand H, Abdi M, shahidi M. 2020. Determining the Criteria for Attract foreign students in Iranian Medical Universities from the Viewpoint of Faculty Members. *Iranian Journal of Medical Education*, Vol.20, Pp. 194-204. (In Persian)
- Khorasani A, Panahi M, Ghanbari R. 2022. Evaluation of university services quality: perspectives of international students in Iran. *Journal of Research and Planning in Higher Education*, Vol.27, No.4, Pp. 55-82. (In Persian)
- Lawrence Dennis J. Ammigan R. 2020. *International student satisfaction: A new perspective*. Retrieved from <https://www.drjohndennis.com/post/international-studentsatisfaction-a-new-perspective>
- Molaei H. 2018. Investigating the Most Important Factors Affecting the Socio-Cultural Adaptation of International Students in Iran: A Case Study of International Students at the University of Tehran. *Iranian Journal of Cultural Research*, Vol.11, No.3, Pp. 131-159. (In Persian)

نخواهد داشت. لذا، تامل و بازنگری در قوانین و سیاست‌ها و عملکردهای مرتبط با جذب و پذیرش دانشجوی بین‌المللی از مواردی است که بایستی مدتوجه قرار گیرد.

از جمله دستاوردهای مهم این پژوهش، آگاهی یافتن از انتظارات دانشجویان بین‌المللی است که دید وسیعی در اختیار برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیران قرار می‌دهد. یافته‌ها نشان می‌دهد که دانشجویان بین‌المللی چه انتظاری از دانشگاه و در حوزه آموزش دارند و خواستار این هستند که به چه موضوعی بیشتر توجه شود. لذا، چنانچه دانشگاه‌های ایران بخواهند به سوی بین‌المللی شدن و جذب بیشتر دانشجوی بین‌المللی حرکت کنند بایسته است تا تمهیدات لازم در این خصوص را فراهم آورند. پیشنهاد می‌شود مزیت‌های رقابتی دانشگاه‌ها در جذب دانشجوی بین‌المللی مشخص و برجسته شود. لازم است عواملی مانند شهریه ثبت نام، شرایط زندگی در حین تحصیل، هزینه زندگی، برنامه‌های آموزشی، توجه به تفاوت فرهنگی مورد توجه قرار گیرد تا بتوان به شیوه مناسب پاسخگوی نیازهای فراگیران از فرهنگ‌های متفاوت بود. پیشنهاد می‌شود تمهیدات و برنامه‌ریزی‌های مدیریتی و عملیاتی همچون نیروی کارشناسی مجرب و مسلط به زبان انگلیسی در بخش پذیرش دانشگاه، ارتقای آگاهی و دانش اعضای دانشگاه نسبت به فرهنگ کشورهای دیگر بالاخص کشورهای فرستنده دانشجویان به ایران، ارتقای سطح آموزش کشور همسو با سطح آموزش دانشگاه‌های برتر منطقه صورت گیرد. ضمن تاکید بر موضوع مزیت رقابتی برای جذب بیشتر دانشجوی بین‌المللی، پرداختن حداکثری به تک‌تک انتظارات دانشجویان می‌تواند سبب شود تا ارتقای قابل توجهی در مزیت رقابتی دانشگاه نسبت به دیگر دانشگاه‌ها برای جذب دانشجوی بین‌المللی ایجاد گردد.

این پژوهش از روش مصاحبه بهره برد و داده‌های کیفی جمع‌آوری نمود. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی با استفاده از روش کمی و بهره‌گیری از ابزار پرسشنامه داده‌ها

Pouratashi, M. Zamani A. 2021. Analysis of International Students' Issues and Expectations of Iranian Higher Education in the Corona Crisis. *Higher Education Letter*, Vol.14, No.54, Pp. 25-42. (In Persian)

SPRI.Sharif 2018. *International mobility of students and graduates in Iran and the world*. Tehran: Sharif University of Technology. (In Persian)

Nakhoda K, Hosseini MA, Mohammadkhani K, Ghorchian NG. 2020. A Model of Satisfaction Promotion for International Students in Universities of Medical Sciences in Tehran. *Payavard*, Vol.14, No.4, Pp. 297-310. (In Persian)

Nedelcu A, Ulrich C. 2014. Are we ready for international students? Our university as window and mirror. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, Vol.142, Pp. 90-96.